

Damsport leeft helemaal op door secondenspel

ACHTERGROND IMAGOPROBLEEM

● Brede remisemarge dwingt dammers tot nieuwe wedstrijdvormen

Door Bert Dollekamp

Wageningen Vandaag precies 17 jaar geleden overleed de markantste aller dammers Jannes van der Wal, slechts 39 jaar jong. Op zijn sterfbed bedacht hij het doordammen, dat de zieltogende damsport van het remisevirus en het bijpassende saai imago moest verlossen.

De ingreep van Jannes was even simpel als ingrijpend. Hij schoof de remisegrens gewoon een stukje op, waardoor een eindspel van drie dammen tegen één (normaal remise) gewonnen werd verklaard. Het doordammen in zijn zuivere vorm is echter nooit van de grond gekomen. Het was voor de overwegend conservatieve damwereld eenvoudig een brug te ver. Wel wordt tot op de dag van vandaag met varianten op het doordammen geëxperimenteerd.

Daarvan wordt de zogeheten *plusremise* ook in titeltoernooien als WK en NK regelmatig toegepast: bij gelijke stand geven de

plusjes de doorslag. Toch blijft de damsport met een levensgroot imagoprobleem zitten. Een plusremise blijft een remise en het uitmelken van remisestanden voor een schamel plusje is voor leken niet om aan te zien.

In navolging van de schaakwereld, waarin de grootmeesters ondanks het witte voordeel tegenwoordig ook al grossieren in remises, zoeken ook de dammers in toenemende mate hun heil in knock-out systemen en barrages met verkorte speeltijd. Met name FMJD-preses Harry Otten beseft dat klassieke rondtoernooien voor publiek, media en sponsors nauwelijks interessant zijn en strooit met wedstrijdformules, waarin de adrenaline de grootmeesters bijkans uit de oren spuit.

Zo ook bij het door Emmenaar Roel Boomstra zo glorieus gewonnen World Cup toernooi. Het damspel met zijn platte schijven en combinatieve spektakel lijkt geknipt voor partijen met een oplopend speltempo. Vooral grootmeesters van de oude stempel halen er de neus veelal nog voor op, omdat de kwaliteit van het spel er te veel onder zou leiden en het toeval een te grote rol zou spelen. Inderdaad is het met name in de tie-

▲ Roel Boomstra

break, waarin in vliegende vaart wordt doorgespeeld tot de tijd op is, nog zoeken naar de juiste balans. Maar al eind jaren veertig toonde Adriaan de Groot in zijn monumentale proefschrift *Het denken van den Schaker* aan dat experts van topniveau ook in een *split second* op grond van hun kennis en intuïtie tot kwalitatief uitstekende prestaties in staat zijn.

Ook de afgelopen week in Wageningen lieten de grootmeesters soms verbluffende staaljes zien. De tijdsdruk voegt een waardevol ele-

▲ Jannes van der Wal

ment aan de denksport toe. Het wordt topsport, waarbij ook handelingsnelheid, stressbestendigheid en fysieke fitheid er toe doen. Een bijzonder, maar ook discutabel effect wordt daarbij verkregen met de zogeheten Fischer-klok. De geniale schaakkampioen met psychopathische trekjes had een gloeiende hekel aan tijdnoed en eiste destijds voor elke gespeelde zet bonusseconden terug, opdat hij nimmer op de klok zou verliezen. Er is nooit meer iemand op het idee gekomen de bonus weer af te schaffen, om-

dat spelers hun tijd zelf maar moeten indelen en een spectaculaire tijdnoedfase nou juist het zout in de denksport pap is.

Bij alle probeersels valt op dat nooit systematisch is uitgezocht welke formule de beste garanties geeft op sterk en aantrekkelijk spel met een terechte winnaar. Zo leidde het slopende Zwitserse voortoernooi in Wageningen tot een chaotische en onzuivere selectie, terwijl direct toepassen van *sudden death* angstige salonremises en uitstel van het spektakel tot de tiebreak in de hand werkt.

Gezonder lijkt een mini-match formule met wisselende speeltijden, waarin elke uitslag meetelt en een afgestraft initiatief nog goedge maakt kan worden. Een tiebreak vraagt bovendien om een uitgekende dosering van de schaarse bedenktijd: hoeveel seconden hebben topexperts eigenlijk nodig om nog tot een verantwoorde beslissing te komen? De zomertoernooien, maar ook het internet vormen een ideale omgeving om varianten netjes uit te testen. Daarbij zullen de sterkste spelers zich altijd het beste aanpassen aan de wedstrijdregels. En dat moet ook voor World Cup winnaar Roel Boomstra een geruststellende gedachte zijn.